

מסורת הש"ס

א) ליתא בשנשה שנתשנין[מ]
ב) חטאות קה. קדושת נח.
ג) [מקדש מלך]. ד) [מקדש מלך].
ה) עירובין [מ] חטאות חס: פסחים:
זכ: כריתות טז: מה מ. מ"ק:
ח) מניח: טז: ה' צ"ל לטול מ' מקדש
[מ] לה. ו' ג"ל ח' ז"ק. ט) נשכר
יעקב[מ]. טו) מכאן שצ"ל ג"ל צ"ל
מ"א כברה. יז) צ"ל למעבדן לנסח
דמחל. יח) טעלה דלא מוכח אבל
דמוכח שרי מהכח"א והל"ק מוחק
חיבת דמוכח וגורם בלגרי טעלה
שכר. יט) וע"ש בחס"ד ד"ה בודקין[מ].
כ) ס"א כברה. כא) צ"ל למעבדן לנסח
בבית פסחים דלמחר ז"ק. כב) צ"ק
מ"י. כג) צ"ל טעמ' דצ"ק. כד) ג"ל
דמפקח במחלתי דר"י גרסאין
מאי בודקין דלא אמתי קאי וז"ל
מאי בודקין לא היה לו צ"ק.

תורה אור השלם

- ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים באשר צוני יי אלהי לעשות בן בשרך דאריך אשר אתם באים שקה לרשתה:
- אמת קנה ואל תמכר רבקה ומכור ובינה: משלי כב כג

הגהות הב"ח

א) במשנה וטמאיו מתמרחו [מ] רש"י ד"ה מ"ט וכו' שם הפ"ד וזלתי מ"ה האי גסה: ב) ר"ה אלן כי דין חזר וטמאה: ד"ה ויבן ויבן מילי וכו' וזלתי היא הכשר המלוא: ה) ד"ה כלן וכו' היא הכשר המלוא כל"ל וזמנת היא נמחק: ו) תוב' ד"ה הטעל וכו' בלגרי טעלה דלא מוכח דלא שרי אלא באגרי בטלה דמוכח הפ"ד: ז) ר"ה הכי חזר וכו' במס' אלהות. י"ב פ' פסחא וכו' מ"ש הר"ש פרישמו: ח) בא"ד לנחן כברה שנקיים דקין וזמנאיה אס נמלא וכו' נפקד כלל מערבין ולבית ב"ה הפרס דלמחר ד"י יהודה וכו' ואומר ר"מ דלא גרסי: ט) בא"ד מדרבנן ושרי לכל דבר וכו' שא"ל מלת גדולות דמוכח מנמלה: י) בא"ד מ"ה חזר יש צ"ן וכו' וע"מ טמא וכו' מה כדתי שם שהלך: יא) בא"ד מודים צ"ש וכו' שזדקין לעשו פסח ואין נפקד לארובלי דתרומה מאי בודקין אמר רב יהודה מנחם אדם כי ורדד קאמר לעשו פסח לא העמידו וכו' במקום מיתה ורדד מביעיל להו ביד לפסחו מאי שראכל בתרומתו כי ואי אבדו: יב) דהנ"ל קאי ולא נקטין מאי בודקין לא היה לו להפקי' כל"ל וזמנת משמע כהנ"ל במקום לו להפקי' במחלתי ד"י יהודה נמחק: יג) בא"ד לאחר שעבר ומועיל לכל דבר:

שיטה מקובצת

א) על חיבת ביבנה גרשם עליו קו להורות כי ראו' למחקר: ב) אחרינו אמר חז' מן עדותיו בטלה: ג) מערת ואפר אפר מקלה ואם היה כהן מטהאיה בתרומתו מאכילו ותרומתו וטב: ד) כפועל ס"א בטל: ה) אתכם חקים ומשפטים באשר צוני ה' אלהים מה אני: ו) מצא ללמוד בהנ"ם מן מערת ואפר אמר: ז) ומטמאהו מתרומתו כי ס"א וכן גופיה היכי אדיל ומטמא הא קאי בלאו: ח) אדיל בבית הפרס דרבנן כדבר יהודה דאמר רב יהודה אמר שישאל מנחם י"ב להם חס בין אמר להם בעל מום קבוע היה הוא: י) וכו' הו' איתנו ליה וכו' לקימה רב לא הו' שקיל מדי: יא) מקלה כלומר אפר בעלמא: יב) אתר לילך למטהו ורדד: יג) והמליכ ומשקה: טו) תורה שמלמד הס"י: טז) שהיה הכשר מצוה לא: יז) יהודה דאמר מנחם: יח) מדחיא ליה מקמייה: יט) חכמים לראותה עם אחיה אלא דאם רואה אין יכול לטול: כא) מטורח ראה פסח

עד כמה פרק רביעי בכורות

כמ.

עין משפט ונר מצוה

בב א מ"י פ"ג מה'ל' בצורות וכלהו ז סגת עשין ר' טושי' י"ד פסין שז' פסין ח:
בב ב מ"י פ"ג מה'ל' סנהדרין הלכה ה טושי' ח"מ פסין ט טעף ח:
בב ג טושי' ח"מ פ"ר לר' פסין י"ד טעף ח:
בב ד מ"י פ"ו מה'ל' פסח הלכה ז:

בב ה מ"י פ"א מה'ל' ט"ס הלכה ז טושי' י"ד פסין דמה טעף ו' וזכ"ר דמה טעף ח:
בב ו מ"י פ"ב מה'ל' פסח הלכה ז מ"י פ"ו מולדת קרבן פסח ה' ח:

מוסף רש"י

להוות. ח' הטמא, וקדש. מי מטמא בעתון האפר במים קרי קדושה [קדושו] וכו'. מי מערה. פסחים טז (סו), אפר מקלה. לומר כסם אפר שז' מן הקלי נאס (סו), בשכר הבאה. האפר ממוקם למקום, ושכר מילוי ממים, דמלמל דמירחא הוא ורוממל לא נמוט עליה שרי למשקל אגרא ומקדשת (סו), בשכר הזאה וקידוש. דליכא טירמא ושכר אהלא מזה הוא טעל והמורה אמרה דלא למדיי אתכם וגו' כאשר צונו וגו', מה אזי במס' ח'ף אתם בתם (סו), דיקא נמי. דממתיקין (קדושין) לאו אהלא וקידוש קאי, דקמני מי מטמא ואפר מטמא, שעדיין אינן מערבין (סו), לבית הפרס דרבנן. דלא מטמא אלא מדרבנן, והוא שדה שמת' ג' קבר וזכו פסחים שמה דלדל' ללי המהרש"ס על העולות והזדים ענין מסקין, ועל כשעורה מטמא צממא ומשאל ולא כהל' (ברכות י"ז) דתקן (אבלות פ"ו מ"ח) המורה על הקבר הרי זה עושה בית המדרס מלל מענה מהא אמה, וגזר רבנן שמה כהמה מחרישה על העולות ופירמין בארץ המעטת ויש כלן עטש כשעורה יעצור ויפוטנו, ועל כשעורה מטמאה צממא ומשאל דעיוני הסק (פסחים צב) ואקומנו רבנן כל פטיות הקבר מהא אמה כפסק טומאה (נדה יז) שקי שערו השמרישה מולבת בית העולות חמת (תבובות כח), בית הפרס, חלי מענה חלס אחד על שמה אה (ור"ק ח' א): לזון דבר שזיז ופסות על שם שפסיות העולות (נדה יז), מנפח אדם בית הפרס והולך. נגיפהא חלס י"ט עלם כשעורה וזלחו ושעמטו מנחם (תבובות כח), דבשר ליכא ועלם כשעורה לא מטמא אלא צממא ובשאל, הלכך מנפח כדי שזיז ועט גרלו צו והולך (נדה יז) לטילא קלמא מוטש עצמות היא ועולמות בלא צבר איתו מטמא אלא בשלל ונאשפתמא לפני גרליו אס יש שם עטש גדול נראה מאליו ועלם קטן נראה שפסיה ואינו מנחם אמת: ח' איתו למיחשדיה, כי היכי דלשקול ביה אגרא וזימנא אהרנא כשחזור ופול בו מוס אחר: תרי זימני, למשקל אגרא בודא בהמה לא תקינו ליה ולא אתו למיחשדיה ולקדשי. ליתן מים באפר חטאת: אם היה כהן, הדיין או העד: ומטמאהו מתרומתו. שמוליכו לעירו ובודקן יש טומאה

רבינו גרשום

כאלא. שההיו לו מפני טרחו. מ"ט. ל' דקדק ורשעה לגסה: האי. גסה נפיש טרחא למיבדוק: דאם כן. דלאילא שקול נמי אמת: אתר למיחשדיה. כי היכי דלשקול ביה אגרא וזימנא אהרנא כשחזור ופול בו מוס אחר: תרי זימני. למשקל אגרא בודא בהמה לא תקינו ליה ולא אתו למיחשדיה ולקדשי. ליתן מים באפר חטאת: אם היה כהן, הדיין או העד: ומטמאהו מתרומתו. שמוליכו לעירו ובודקן יש טומאה

כאילא. הדר ציבנה דחסיד הוא ולא נחשד בכך: צין. אמר להם יא' מוס

קבוע והיה הוא רגיל לטעול כל שכרו: **גמ'** מאי טעמא. לדהק' ד' איסרות ולגסה ששה (ו): **גסה נפיש טירחיה**. להשליכו לארך לכפותו ולראות מומו: **אלא סם**. כי אמר להו מוס עובר הוא אמאי שקיל

כאילא ביבנה שהתירו לו א' (ביבנה) חכמים להיות נוטל ארבע איסרות לבהמה דקה וששה לגסה בין תם ובין בעל מום: **גמ'** מ"ט האי נפיש טירחיה והאי לא נפיש טירחיה: בין תם ובין בעל מום: בשלמא בעל מום משום דקא שרי ליה אלא תם אמאי דא"כ אתי למיחשדיה ואמרי האי בעל מום תם הוא והאי דקא שרי ליה משום אמאי דלא אי הכי תם נמי אמרי בעל מום הוא והאי דלא קשרי ליה סבר כי היכי דלשקול אגריה וזימנא אחריתי ס' אחד וזימנא תקינו ליה רבנן תרי זימני לא תקינו ליה רבנן: **מתני'** ה' הנוטל שכרו לדון צ' דיניו במילים להעיד יעדותיו ט' במילין להוות יולקדש מימיו מי מערה ז' אפרו אפר מקלה אם היה כהן (ט) מטמאהו מתרומתו מאכילו ומשקו וסכו ואם היה זקן מרכיבו על החמור ונותן לו שכרו כפועל ט: **גמ'** מנהני מילי אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא י' ראה למדתי אתכם ט' וגו' מה אני כ"בחנם אף אתם בחנם תניא נמי הכי כאשר צוני ה' אלהי מה אני בחנם אף אתם בחנם ומנין שאם לא מצא ט' בחנם שילמד בשכר תלמוד לומר ²אמת קנה ומנין שלא יאמר בשם שלמדתיה בשכר כך אלמדה בשכר תלמוד לומר אמת קנה ואל תמכור: להוות ולקדש מימיו מי מערה ז' אפרו אפר מקלה: ורמיניהו ז' המקדש יבמי חטאת באפר חטאת הרי זו מקודשת אע"פ שהוא ישראל אמר אביי לא קשיא כאן בשכר הבאה ומלוי כאן בשכר הזאה וקידוש דיקא נמי דקתני הכא להוות ולקדש והתם קתני המקדש במי חטאת ובאפר חטאת שמע מינה: אם היה כהן (ט) מטמאהו מתרומתו כו': איהו גופיה היכי אזיל ז' לבית הפרס דרבנן דאמר רב יהודה אמר רב ט' מנפח י' אדם בית הפרס והולך ורב

כאלא וכו' מנפח ליה מדחיא יט' מקמייה ולא נגע ביה ומייה צתרומה לא מצי אכיל דלמרינן בחגיגה בפרק חומר בקדוש (דף כה:) בודקין לעושי פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה והואו בודקין מפרש התם דצחק בדיקה צבית הפרס קאמר: ט' צית הפרס שנידע. שדשוה צני אלס בגליהם טעור שאי אפשר לעלם כשעורה כלה נידש בגלל צבית הפרס אין זו שום ספק אלא משום עלם כשעורה צבית הפרס היינו שדה שמת' צו קצר: אי נמי בשאר עומאה. שימאנו להאי כהן כגון צבילות ושראים שאינו מוזהר עליהן מליגע: כפועל

לעושי פסח מהני ניפוח והא אפי' לשאר מילי נמי מהני כדלמר צפ' בכל מערבין (עירובין ז'): לא"ו לכהן צבית הקצרות דלמר רב יהודה כי' ואומר ר"ת דלא גרים מאי בודקין אלא גרס אמר רב יהודה כי' ומילמא צאפי נפשה היא ומועיל ניפוח לכל דבר צבית דקדשה לא מהני צבוס מקום אלא לעושי פסח ויש לפרש הא דשמעמין לפירוש ר"ת דמטמאהו מתרומתו היינו שהולך בלא ניפוח והכי קאמר היכי אזיל ומשיי צבית הפרס דרבנן דלמר רב יהודה כי' יהודה כי' מדרב ידוהי קא מייטי לו דמורי דלסוק צית הפרס לאו דלורייתא פלוג (ט) משרו לכל דבר צביות יט' כן פירש"י (י) (וכן) בסוף פ"ב כדרכו (דף כה:) גבי אלו נאמנין להעיד בגדלנה מה שראו בדתקין ולפי זה היה מותר בלא ניפוח בכל מצות כמו להעיד וקשיא דלא משמע הכי צפ' מי שהוליאיהו (עירובין מ:) מדנקט ללמוד תורה ולישא אשה ולזון ולערער צין העובדי כוכבים מפני שהוא כמציל מידם משמע דוקא הני שהן מצות יט' דמשמע בגמילה (דף כו:) דלמרינן ללמוד תורה ולישא אשה שאני דלמר לו גדול תלמוד תורה כי' לישא אשה לא לתור בראה כי' או משום כבוד הכריות כדלמר צפ' מי שממו (צרכות יט:) וי"ל דלעולם ה"ה לכל המצות והא דנקט ללמוד תורה משום דפליגי התם היכא דמולא ממני ללמוד ולישא אשה נקט אע"פ שמואל אשה צא"י ובשאלמות דרב אחאי מתיר לטעמא צבית הפרס לכל המצות כמו אלא ללש לקראת מלכים ומפרשים חילוק (צ) צין מיר ועושה פסח בשאר מצות דלענין פסח הולך וטעור ע"י ניפוח ולשאר מצות הולך וטמא משמע דרואה לומר לכל דבר צבית ניפוח ומ"מ לו ט' שמא לכל דבר חוץ מפסחו ודבר מיתה הוא צהיה צבירות שמונת לילך עם האלז דרך צית הפרס לנבדו האלז מה כבוד יט' שהולך ונמנפה חמריו וצריך להאכל להמנינו לכל פסעה ושמה רואה לומר השאלמות יט' כל שאר המצות בלא ניפוח נמי שרי והיא צבכל מערבין אי מערבין לדבר הרשות מיירי ע"י ניפוח ואי אין מערבין אלא לדבר מצוה מיירי אפילו בלא ניפוח ולפ"ת קשיא לרצי מהיאה דמגיגה פרק צמרא (דף כה:) דלמרינן התם מודים צית שמאי צבית הלל שזדקין לעושי פסח (ז) מאי בודקין אמר רב יהודה כי' מנפח אדם כי' לעושי פסח לא העמידו דצריהם במקום כרת לאוכלי תרומה העמידו דצריהם במקום מיתה משמע צהידא יט' כדמסקין לו להפסיק במחלתי דרב יהודה דקאי אמתני' דאי לא גרסינן מאי בודקין לא היה לו להפסיק במחלתי דרב יהודה ונראה לרצי דגרסינן מאי בודקין וצדיקה המפורשת יט' לאחר שעבר (א) לכל דבר

תרי וימני לא תקינו ליה רבנן. וא"ת אכתי אמרי האי תם הוא והאי דשרי ליה לפי שאינו רואה לטרוח פסע אחרת וי"ל שלא מייצבוהו חכמים י' לראות פסע אחרת אלא דאס ראוהו דלץ יכול לטעול עליו שכר ועוד דצוה לא יחשדוהו לעולם שיתר את האיסור כדי להלל מטורח יט' של פסע שניה: **הנוטל** שכרו דאין דיניו בשמים. והא יט' דתנן מכוער הדיין שנוטל שכר לדון אלא שדיניו דין מפרש בפרק צמרא דכמוצות יט' (קה) צאגר ט' צטלה (י) דמוכח שרי: **מה** אני בחנם כו'. וא"ת ושחר לא תקח דכצד רחמנא (שמות כג) למה לי ולאו פירכא היא דתרי מילי נינהו כדמוכח צריס פ' צמרא

דכמוצות (דף קה) דצמורת אגרא היינו שכר טרחו וצמורת שוחד היינו יט' להשמל לדונו יפה ולהפוך צוכותיה כדלמר התם אפי' לזכות את הזכאי ולחייב את החייב ואין לתמוה על דיני גזירות שצירושלים שהיו נוטלין כדגן מתרומת הלשכה דבלא טעמא דלאגר טעלה דמוכח שרי התם כיון דכל עסקא היה על זה ולא היו עוסקין צבוס מללכה שעל כרחם צריקין להתפרנס ומה שנהגין עשוי ללמוד תורה בשכר אס אין לו צמה להתפרנס שרי ואפי' יש לו אס הוא שער צטילה דמוכח שמניח על עסקיו ומשא ומתן שלו כסמכבאל דחשבי יט' מוכח יותר מקרנא דתרי חמרא ושקיל זוחא ועוד צקטינס שרי מטעם יט' שימור ושכר פיסוק טעמינס כדמוכח פרק אין צין התוודע (מדרס לו:)

המקדש במי חטאת ואפר חטאת הרי זו

מקודשת אע"פ שהוא ישראל פ"ו הקונטרס דחוק שפירש דנקט אע"פ שהוא ישראל יט' דכהניס רגיליס צהואה ובקידוש ואומר ר"י דעיקריה נקט משום רישא דקמני יט' צרישא פ"צ דקידושין (דף נח:) המקדש צתרומה ומעשרות וצמנתות צמי חטאת ואפר חטאת כו': **הריב** אוי"ר צבית הפרס דרבנן דאמר רב יהודה כי' משמע

יט' על ידי ניפוח שרי לילך להעיד אכל מ"מ טמא הוא כדקתני מטמאהו מתרומתו וקשיא מכאן לפירוש ר"ת דמפרש דניפוח מועיל לכל דבר משום דקשיא ליה אהא דלמרינן בפסחים צפ' האשה כסופו (דף צג:) צית הפרס לא העמידו דצריהם במקום כרת דתנן (י) צמס' אלהות (פ"י"ח מ"ד) ושוין שזדקין לעושי פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה מאי בודקין אמר רב יהודה מנפח כי' והשתא מאי קאמר מאי בודקין והלא צדיקה מפורשת ש צמנשה דקתני סיפא ולגזיר צ"ש אומרינס בודקין וצ"ה אומרינס אין בודקין כי"ד הוא צדוק מציא את העפר שהוא יכול להסכיו ונותן לתוך (ח) (י) נפה שנקציה דקין אס נמלא שם עלם כשעורה טמא ועוד דמשמע דוקא כאלא וכו' מנפח ליה מדחיא יט' מקמייה ולא נגע ביה ומייה צתרומה לא מצי אכיל דלמרינן בחגיגה בפרק חומר בקדוש (דף כה:) בודקין לעושי פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה והואו בודקין מפרש התם דצחק בדיקה צבית הפרס קאמר: ט' צית הפרס שנידע. שדשוה צני אלס בגליהם טעור שאי אפשר לעלם כשעורה כלה נידש בגלל צבית הפרס אין זו שום ספק אלא משום עלם כשעורה צבית הפרס היינו שדה שמת' צו קצר: אי נמי בשאר עומאה. שימאנו להאי כהן כגון צבילות ושראים שאינו מוזהר עליהן מליגע: כפועל

ומעבירו שם ומטמאהו ומפסידו מלאכול בתרומה ויש לו הפסד בדבר שאם היה טהור היה חלל תרומה שרמיה קלין ועכשיו צריך לקנות חילין שהן ביוקר בשביל שפסידו בכך י' להאכילו ולהשקותו ולטבולו ויטבול זה מותר: למקדשי. לא האשה בין חטאת ואפר חטאת אלא דמציי מחלתי מימיו: בשכר חטאת מים ושמיר. מציי לקדושי: בשכר הזאה וקידוש. לא: איהו גופיה. הכהן היכי מציי אדיל במקום טומאה הא קאי בלאו: מנפח אדם בית הפרס והולך. הני מילי לעושי פסח דלא העמידו דצריהם במקום כרת אבל לענין תרומה העמידו דצריהם